

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Ministeriële commissie Economie en Natuurherstel,
t.a.v de minister-president, de heer H.W.M. Schoof
Postbus 20001
2500 EA Den Haag

Datum	ons kenmerk	contactpersoon
10 februari 2025	123864/CB	mw. E. van Bon
Betreft	uw kenmerk	e-mail
Stikstof en natuur	-	ebon@uvw.nl

Geachte voorzitter van de ministeriële commissie Economie en Natuurherstel, geachte heer Schoof,

De uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 18 december 2024 over 'Rendac' en 'Amercentrale' hebben grote gevolgen voor de Nederlandse samenleving, en dus ook voor de waterschappen. Het werk van de waterschappen wordt door deze uitspraken vol geraakt, zoals dijkversterkingen en ook de projecten om de doelen te halen voor de Kaderrichtlijn Water in 2027. Waar voorheen met intern salderen van stikstof nog projecten konden worden uitgevoerd, hebben veel van deze projecten met onmiddellijke ingang een natuurvergunning nodig. De bepaling van de Raad Van State dat deze natuurvergunning alleen kan worden verstrekt als de in te zetten stikstofruimte niet nodig is voor natuurherstel, baart ons daarbij de grootste zorgen. Deze uitspraak onderstreept de noodzaak om niet alleen werk te maken van stikstofreductie, maar ook vol in te zetten op natuurherstel. Afgelopen januari werd dit nog eens bevestigd door de gerechtelijke uitspraak in de zaak van Greenpeace.

Het belangrijkste aspect van de beide gerechtelijke uitspraken is dat er een geborgde aanpak voor stikstof en natuur komt. De Unie van Waterschappen is dan ook blij met de beslissing van het kabinet om met een speciale ministeriële commissie te komen tot deze geborgde aanpak. Het kabinet laat hiermee zien dat de rijksoverheid regie wil nemen. De waterschappen willen graag een propositie doen hoe ze - vanuit hun eigen taken en verantwoordelijkheden voor schoon en voldoende water - een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing. De waterschappen zijn ervan overtuigd dat deze oplossing alleen gaat werken als we dit als gezamenlijke overheden aanpakken.

Kijkend naar de verschillende vonnissen die vanaf 2019 zijn geveld in het stikstofdossier, is één uitspraak opvallend consistent: bij de vraag of er een vergunning kan worden verleend voor een activiteit nabij een door stikstof overbelast Natura 2000-gebied, moet er perspectief zijn op natuurherstel. Water – zowel de hoeveelheid water als de kwaliteit van het water - is voor 94 procent van de Natura 2000 gebieden een zeer belangrijke belastende factor. Dit blijkt zowel uit de wetenschappelijke theorie, als uit de verschillende concrete adviezen voor natuurdoelanalyses van de Ecologische Autoriteit, waarin deze per Natura 2000-gebied aangeeft wat de meest effectieve maatregelen zijn. De Ecologische Autoriteit pleit daarbij voor een integrale aanpak die leidt tot een herstel van de natuur in Nederland.

Waterschappen zijn verantwoordelijk voor de watersystemen in Nederland en beschikken over actuele kennis van het water- en bodemsysteem. Samen met provincies hebben waterschappen uitwerkingen gemaakt van (water)systeemherstel in en rond natuurgebieden. In de meeste gevallen ligt er ook een begroting aan ten grondslag. Op hoofdlijnen is het huiswerk dus al gemaakt.

Een aantal provincies (zoals Brabant, Gelderland en Utrecht) heeft met de betrokken waterschappen zelfs al samenwerkingsafspraken gemaakt. Op basis hiervan kan dus snel gebiedsgericht begonnen worden met de uitvoering. De waterschappen bieden aan om – vanuit hun uitvoeringskracht – de handschoen op te pakken en willen vanuit hun taken en verantwoordelijkheden voor schoon en voldoende water doen wat moet en wat kan.

Het (grond)watersysteem binnen en buiten natuurgebieden is met elkaar verbonden. Om de maatregelen werkelijk effectief te laten zijn, is het ook belangrijk om te werken aan systeemherstel in de gebieden rondom de Natura 2000-gebieden. Deze gebieden zijn op dit moment nat vanwege de vele regenval van de afgelopen tijd. Tegelijkertijd is het water en bodemsysteem veelal onvoldoende bestand tegen een volgende droge zomer. Om het watersysteem te herstellen, zijn dus vaak ook maatregelen aan het watersysteem buiten het natuurgebied noodzakelijk, zoals geleidelijke overgangen tussen natuur en landbouw. Hierbij kan het instellen van 'stikstofvrije zones' rondom kwetsbare natuurgebieden, zoals onlangs is afgesproken in de provincie Gelderland, een rol spelen. Deze ingrepen hebben vaak invloed op de manier waarop boeren hun land op dit moment gebruiken, en vragen daarmee om verschillende randvoorwaarden, zoals andere ruimtelijke keuzes, andere verdienmodellen voor de betrokken boeren en financiering voor het afboeken van landbouwgronden. Ook dit willen waterschappen graag samen met de rijksoverheid en provincies verder oppakken.

Tot slot. In het kennismakinggesprek dat we als Unie van Waterschappen op 18 november 2024 met u hebben gehad hebben we aangegeven dat we als waterschappen graag met u en uw kabinet samenwerken op de onderwerpen waar we gezamenlijk iets te doen hebben. De waterschappen in Nederland bieden met hun kennis van het water- en bodemsysteem en met hun uitvoeringskracht aan om bij te dragen aan een geborgde route naar natuurherstel, om zo de vergunningverlening in Nederland zo snel mogelijk weer te kunnen opstarten. Graag gaan we hierover – samen met de provincies en de gemeenten – met u in gesprek.

Hoogachtend,

Jeroen Haan

Voorzitter Unie van Waterschappen